

EĞİTİM FİLMLERİ

Mustafa GİRGİN

EĞİTİM FİLMLERİ

Yazar: Mustafa GİRĐİN

ISBN: 978-605-81351-7-8

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited şirketi'ne aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluđu yazarına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĐULLARI

Grafik Tasarım: Sadık HANGÜL

Kapak Tasarımı: Kahraman KILIÇ

1. - 6. Baskı: Ankara - (2012 - 2017)

7. Baskı: Ankara - Eylül, 2018

8. Baskı: Ankara - Eylül, 2019

9. Baskı: Ankara - řubat, 2020

10. Baskı: Ankara - Aralık, 2021

11. Baskı: Ankara - Kasım, 2022

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetkyayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. şti.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA,

Tel: 0 312 395 85 71

Matbaa Sertifika No: 47479

Gerçeğin kendisinden daha gerçek olan şeyin
ne olduğunu arıyorsanız, sinemaya bakın!

Bugünün dünyasını anlayabilmek için tam
anlamıyla sinemaya ihtiyacımız var.

Sinema nasıl arzu edeceğimizi anlatır.

Slavoj Zizek

ÖNSÖZ

Sinemanın hayatlarımızı etkilemesi oldukça geriye giderken, filmlerin eğitimdeki zenginleştirici etkisini bayağı görmek zaman aldı. Eğlenceli içeriklerin yaygın olduğu ilk yıllarında, insanlar iyi zaman geçirmek ve iyi hissetmek için sinemaya gidiyordu. Geçen yüzyılın daha ilk çeyreği bitmeden filmlerin öğretici etkisi zamanın düşünürleri tarafından görülmüştü. Konusu ne olursa olsun sinema filmleri bilmediğimiz dünyayı ayaklarımıza getiriyor ve dünya görüşümüzü ve ufkumuzu alabildiğine genişletiyordu.

Sinema, çalışmayı, disiplini, tembelliği, yiyip içmeyi, sporu, dansı, aşkı, savaşmayı, korkaklığı, kahramanlığı, zenginliği, yoksulluğu, iyi ve kötü okulu, heyecan verici öğretim teknikleri ve uygulamaları, öğretmeni, öğrenciyi, insan haklarını, engellileri kısaca her şeyi gösteriyordu. Hayatımıza yeni bir bakış açısı kazandırırken alışılmışın dışına çıkarıp kafamızı karıştırıp, kışkırtıcı hayalleri özendiriyordu. Bir yandan da neleri kaçırdığımızı en sert şekilde yüzümüze vuruyordu.

Bugün, “*Günde üç film, haftada üç kitap ve güzel müzik albümleri beni ölene kadar mutlu etmeye yetebilir.*” Diyen Yeni Dalga Sinemasının yönetmenlerinden François Truffaut gibi düşünenlerin sayısını kestiremeyiz. Slavoj Zizek ise, biraz daha ileri giderek “*dünyayı, arzuları ve gerçekten daha gerçek olan şeyleri bulmak için sinema*”yı adres gösterir.

Eğitimle sinemanın birbirine bu kadar yakın olduğunu yeni keşfettiğim yıllarda okulda film izleme nadiren hoş karşılanırdı. Eğitimle ilgili filmlerin karanlıkta el yordamıyla aranan elektrik düğmesi gibi arandığı zamanlar artık geride kaldı. Yirmi beş yıldan daha uzun olmayan bir dönemin sonunda; Başta sosyal medyanın ve diğer çevrelerin etkisiyle filmlerin eğitimde kullanımı inanılmaz bir biçimde artarak daha eğlenceli bir öğrenme ortamı yarattı.

Günümüzde tersyüz edilmiş sınıf tekniğiyle evde film izlenip derslikte etkinlik ve alıştırmaların yapıldığı uygulamalar yapılıyor. Eğitimciler küçük yazılı ya da sözlü sınavları, ilgili dersin içeriğiyle birbirine yakın filmlerle yapıyor. Eğitim filmleriyle ilgili lisansüstü tez, makale ve araştırmaların sayısı hiç az değil. Başta öğrenciler, öğretmenler, öğretmen adayları ve çocuklarının eğitimiyle ilgilenmeyi alışkanlık haline getiren ebeveynler olmak üzere hemen herkes, eğitimle sinemanın ortak paradigmasını içselleştirmiş durumda. İzlediği filmlerle kendi yollarını aydınlatan ve usta birer film okuru olan eğitimciler arasından çıkacak yeni film yazarları, eğitimle sinemanın tarihsel yolculuğunda geleceğe ışık tutacaktır.

İçinde 100 filmin olduğu ilk baskıdan başlayıp, film sayısının 250’yi bulmasına yardım eden, benimle birlikte film izleyen ve eleştiren, film öneren, hatalarımı düzelden meslektaşlarıma ve öğrencilerime teşekkür ederim.

Menteşe, 2021

GİRİŞ

“Mimesis (taklit) gerçek evrensel ilk hazdır.”

Aristoteles

Toplum 5.0’a doğru: Endüstri 4.0 ve bilgi Toplumunun arka çıktığı Eğitim 4.0’da olduğu gibi, endüstrinin insan yararına kullanımını hedefleyen Toplum 5.0’ın Eğitim 5.0’ı tetiklemesini bekliyoruz. Bu “Süper Akıllı Toplum”, yaşam boyu öğrenme ve dijital çağın araçlarını kullanacak personelin eğitimi gibi yepyeni eğitim teknolojilerini yaygınlaştıracaktır. Her yeri kaplayan görüntü ve görseller yaratıcı fikirlerin peşinde öğrenmenin bin bir yolundan istediğini seçme özgürlüğü, eğitimcilerden daha çok öğrencileri heyecanlandırıyor. Sinema tarihinde üretilen yarım milyondan fazla film ve bir o kadar da dizi film ve belgeseller, ara sıra eğitime eleştiriler yapsa da yenilikçi eğitim anlayışlarının da en büyük destekçisi olmuştur. Dolayısıyla bugün gelinen noktada filmlerin öğrenmeye yardımcı bir eğitim materyali olmanın çok ötesine geçtiğini söyleyebiliriz. Bu yönüyle eğitimcilerin elinde bir ders ortamına ya da hareketli bir ders kitabına dönüşen filmler, istenirse bir dersi içeriğiyle karşılaştırma ve ilişkilendirme yapma yanında geçmişle ilgili konulara tarihsel perspektifle bakma fırsatı verir. Filmlerin sadece izlenmesinin yetmeyeceği yeni nesil eğitimin getireceği büyük değişikliğin ayak sesleri bir süredir zaten duyuluyordu. Eğitsel içerikli kısa film çekimlerinin festivallerde yarıştığı bugünlerde sinemanın eğitimciler arasındaki yeni yönü film ve belgesel üretmeye doğru gitmektedir. Artık öğretmen ve öğrenciler kendi filmlerini kendileri çekecektir. Sinemanın Eğitim 5.0’a giden yolda eğitimcileri dün olduğu gibi bugün de yalnız bırakmayacağı anlaşılıyor.

“Her film türü, kendi anlatısı içinde ele almadığı şeylerin reddine dayalıdır.”

Z. Özden

Eğitim-Sinema ilişkisi: Sinema sektörü filmlerle ilgili yorum ve değerlendirmeler medya desteğini kullanarak yeni ilişkilerin doğmasına neden olmuştur. Sinema tarihindeki gelişmelere bakarak eğitimle sinema arasındaki ortak değerler dizisiyle sinema için *“Gayri Resmi Eğitim”* denilebilir. Bu ilişkiyi açıklayan ikinci bir kavram da *“yöndeşme”*dir. Farklı sektörlerin aynı yönde ilerlemeleri anlamına gelen yöndeşme, sinemada eski film üretme alışkanlıklarını çeşitlendirerek farklı birçok sektörün beğenesini cezbedecek filmler üretmektir. Eğitim Filmlerinin tamamen kişisel perspektifle odaklandığı örnekler film okuryazarlığına belli bir düzeyde katkı yapacağı açıktır. Ancak burada önemli olan ikinci nokta okuryazarlığın yazarlık kısmıdır. Bu çerçevede kurcalamaya değecek eski pedagojik fikirlerin ve yeni ve farklı pedagojik fikirlerin arasından seçilecek iyi örneklerin senaryolaştırılıp filminin çekilmesi yukardaki hedeflere ulaşmayı hızlandıracaktır.

“Sinefli sinemaya bağımlı olmaktır; dikkatli bir seyirci olmak, bir sanat uzmanı olmadığı halde filmde bir sanat ışığı yakalamaktır.”

S. Sontag

Eğitim ve öğretim amacıyla film izleme çalışmalarında en çok eleştirilen nokta öğrencilerin pasif olmasıdır. Bunu önlemek için ders içeriğiyle filmin ilişkilendirilmesi mümkünse bir kavramsal yol haritası hazırlanması iyi olur. Hangi filmin izleneceğini ve dersle ilişkisini kurulduktan sonra filmi odaklanarak ve not olarak izlemek gerekir. Bu aşamada film izlerken, önemli sahne ve sekanslarda anahtar kelimeleri ve olayları belirlemek; film izlendikten sonra cevapları bulunan soruları yazmak yararlıdır. Film izleme aşamalarına göre filmde önce yapılacak şeyler; filmin künyesi, filmin tür kategorileri, bağlı olduğu sinema ekolü, filmi izlerken ve izledikten sonra yapılacak etkinlik ve uygulamalar belirtilmelidir. Bu kitapta verilen örnek uygulamalar filmin öğretimsel niteliğiyle ilişki kurmadan sadece film olarak değerlendirmeleri içerir. Her brana göre yapılan değerlendirmeleri filmin kendi sayfasında bulabilirsiniz.

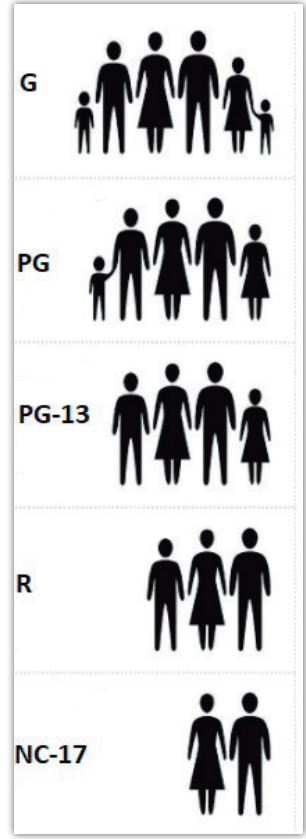
Eğitim filmleri başta olmak üzere birçok filmin ders içerikleriyle ilişkilendirilmesi zorunludur. Bu kapsamda eğiticinin, kullanmayı düşündüğü filmi izleyip bir planlama yapması gerekir. Filmin ayrıntılı bir şekilde incelenmesi ve izlenmesinin ardından ders içeriğiyle ilişkilendirme yapılacak noktalar bulunarak işaretlenir. Etkinliğin hazırlanmasından sonra filmi izlemek daha doğru olur. Bunun en büyük yararı etkinlik aşamasında sorulara cevaplayıp teorik ders bilgileriyle filmin içeriğinin karşılaştırmak mümkün olur. Tartışma ve sonuç kısmından değerlendirme yapılır.

“Gözlerimizle izlediğimiz filmin perdedeki yansımaları, filmin yapımcısı, yönetmeni ve sinema salonu olan beyin yapar.”

M. Wood

Öğrenci düzeyi: Eğitim Filmlerini kullanan eğiticilerin filmleri öğrencilerin düzeylerine göre izletmeden önce içerik bakımından izleyip değerlendirmek önemlidir. Bu konuda MPAA kodlarından yararlanır. Amerika Sinema Filmi Derneği (MPAA) film derecelendirme sisteminin başlatılmasından (1968) ve PG-13 kategorisinin kullanılmasından bu yana gençlerin açık şiddet ve cinsel içeriğe maruz kalması olumsuz sağlık sonuçlarıyla ilişkilendirilmiştir. PG-13 filmlerinde daha fazla benzer içeriğe izin verilmesi gençlerin maruziyetini artırmasıyla sonuçlandığına göre bu derecelendirme sisteminin görünüşte etkili bir çözüm olmadığı anlaşılmıştır. Öyleyse eğiticilerin film ve belgeselleri öğrencileriyle birlikte izlemeden önce filmi izleyip dikkatli bir şekilde inceleme ve tarama yapması gerekir.

- **G (genel kitleler):** Filmlerin neleri içermedikleri konusunda G dereceleri dikkat çekicidir: cinsiyet ve çıplaklık, madde bağımlılığı veya gerçekçi / suç dışı şiddet.
- **PG (ebeveyn rehberliği):** Bazı materyaller çocuklar için uygun olmayabilir. Filmin hafif derecede güçlü bir dil ve bazı şiddetleri olabilir, ancak madde kullanımı veya fiziksel istismar söz konusu olamaz.
- **PG-13 (ebeveyn rehberliği-13):** Bazı materyaller 13 yaşın altındaki çocuklar için uygun olmayabilir. Herhangi bir çıplaklık, cinsel olmayan olmalı ve herhangi bir küfür, idareli olarak kullanılmalıdır. PG-13 filmlerinde şiddet şiddetli olabilir, ancak kansız olmalıdır.
- **R (kısıtlı):** Yanlarında bir ebeveyn veya vasi olmadan 17 yaşından küçükler kabul edilmez. Bu derecelendirme, sıklıkla şiddetli dil ve şiddet, cinsel amaçlı çıplaklık ve uyuşturucu kullanımı için verilmiştir.
- **NC-17 (17 yaşın altında kimse yoktur):** Bu nadir değerlendirme, R derecesini bile aşan bu yoğunluğu veya yoğunluğu olan olgun öğelere sahip filmlere verilir.

“Optik bilinçdışı ve dikkat eksikliği çeken bir tahlilci olan seyirci kendini bir uzman olarak görmez.”

W. Benjamin

Film okuryazarlığı: Film eleştirmenleri ve yorumcular sinemanın kuramsal ve teknolojik tarihini bilmenin yanında sıradan seyircilerin göremeyeceği ayrıntı ve bağlantıları görmeye kadar giden her türlü ayrıntıyla ilgilenir. Sessiz sinemada anlaşılmasayan sahneleri açıklayan görevlilerin yerini bugün sofistike filmlerin analizlerini paylaşan gönüllüler aldı. Geçmişte dublajı olmayan filmleri izleyemeyen seyirciler, artık dil engelini hiç hissetmiyor. Bir filmle ilgili kendini yetersiz hisseden biri hemen ilgili sayfalardan birinde sorunu ortadan kaldıracak bir değerlendirmeyi dakikalar içinde okuyabilir ya da izleyebilir. Filmlerle ilgili tüm bu sıkıntıları azaltmak için film okuryazarı olmak gerekir. Bilinen diğer okuryazarlık türlerinde olduğu gibi, film okumanın alfabesi, çocukluk çağlarının daha başlarında olanların bile

filmde geçen sahnelerden birkaçını anlatabilme ve bazı olayları hatırlayıp tanımlama olarak gösterilebilir. Alfabeyi çözdükten sonra-filmin bileşenlerini anlamak için tek yol kalır; daha çok film izlemek.

“Sinemanın eğitime el attığı başlangıç yıllarındaki on dakikalık kısa filmlerin büyük bir kısmı çoğunlukla basit bir ahlak dersi içeriyordu; ya büyük şehrin kötülüklerine karşı uyarıda bulunur ya da iyiliğin kötülük üzerinde zafer kazanmasını gösterirdi.”

R. Armes

Günümüzün dijital koşullarında eğitim filmleri bağlamında film okuryazarlığı ele alındığında karşımıza birbirine ters iki farklı durum ortaya çıkar. İlki, tamamen kişisel olarak bir saatten daha fazla süreyle; bu eğlenceli bir film bile olsa belli bir etkinliğe katılmaktan kaçınmak olup bu seçenek hiçbir eğitimciye layık değil. İkincisi ise, kişisel medya okuryazarlığı düzeyinin gelişerek zamanla film okuryazarlığını da etkilemesidir. Bu seyirci, filmin aşağıda belirtilen özellikleri hakkında az ya da çok bilgi sahibi olarak yorum yapabilir. Çeşitli yöntemler kullanarak seyircilerin bir takım film biliş düzeylerini esas alarak sonuçları derecelendirilmiş okuryazarlık seviyelerine indirgemenin doğru bir yaklaşım olduğunu kabul etmek zor. Dolayısıyla Sinemanın sihirli gücünün film izledikçe gelişen bir zihin geliştirme ve sosyalleşme etkisi olduğunu düşünüyorum. Buradan yola çıkarak film okuryazarlığının bir seviyesi olacaksa, buna seyircinin kendi ihtiyaç ve isteklerine göre kendi kendine belirlenmesi doğrudur. Amacımız seyircileri sınıflamak yerine filmlerin içerik, anlam ve bağlamları üzerinden öğrenme-öğretme süreçlerinde etkili ve eğlenceli kısa yollar geliştirmektir. Öğrenme çıktıları formunda birkaç okuryazarlık ölçüsü seyircilere bir fikir verebilir;

- Filmle ilgili basit kod ve sembolleri okuma,
- Görsel, işitsel, estetik ve sanatsal unsurları seçme,
- Açık ve örtülü verilen mesajları bulma,
- Filmin ana fikri ve temasını belirleme,
- Hikâyenin altın üçgenini oluşturma,
- Film haritasını çıkarma,
- Eğitimsel içeriği kategorize etme,
- Film tanıtım yazısı yazma,
- Film hakkında beş dakikalık bir sunum yapma,

- Filmi pedagojik açıdan değerlendirme,
- Tematik film listesi hazırlama,
- Filmin kişisel ve mesleki gelişime katkısını açıklama,
- Film hakkında etkinlik ve çalışma yaprağı tasarlama,

“Film, üstlendiğı misyon yüzünden görüp algılayamayacağımız şeyleri bize gösterebilir, başka bir dünyaya götürür.”

J. Monaco

Menteşe, 2021